

3. Васильев, Л. С. Некоторые особенности системы мышления, поведения и психологии в традиционном Китае // Китай: традиция и современность. – М., 1976. – 230 с.
4. Колесов, В. В. «Жизнь происходит от слова...». – СПб: «Златоуст», 1999. – 368 с.
5. Кравцова, М. Е. «Красавица» – женский образ в китайской лирике (поэзия древности и раннего средневековья) // Проблема человека в традиционных китайских учениях [Электронный ресурс]. – М.: Наука, 1983. – С.153–162. – Код доступа: <http://www.russianshanghai.com/articles/post4777>. – Дата доступа: 17.01.2017.
6. Слово о полку Игореве / вступит. ст., ред. текста, досл. и объяснит. пер. с древнерус., примеч. Д. С. Лихачева; грав. В. А. Фаворского и М. И. Пикова. – М.: Дет. лит., 1986. – 221 с.

УДК 821.161.3

А. В. Шарапова (Беларусь, г. Магілёў)

**ФОРМА- І СЭНСАЎТВАРАЛЬНЫЯ АСАБЛІВАСЦІ ТВОРАЎ
ЯКУБА КОЛАСА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ: СПЕЦЫФІКА ВЫВУЧЭННЯ
ВА ЁСТАНОВАХ СЯРЭДНЯЙ СПЕЦЫЯЛЬНАЙ АДУКАЦЫІ
(ДЫСЦЫПЛІНА «БЕЛАРУСКАЯ ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА»)**

Анотацыя. У артыкуле прапануецца сістэма метадычных рэкамендацый па правядзенні заняткаў, прысвечаных Якубу Коласу. Мастацкі твор – гэта адзінства зместу, мастацкай структуры і ўспрымання, таму ўсе практыкаванні і заданні маюць на мэце даследаванне форма- і сэнсаўтваральных асаблівасцяў тэкстаў пісьменніка для дзіцячага чытання. Паказваецца фарміраванне Якубам Коласам традыцый беларускай дзіцячай літаратуры, засваенне новых тэм, вобразаў, жанравых форм.

Ключавыя словы: форма і сэнс твора, літаратурны жанр, жанравыя формы, аповесць, апавяданне, казка.

Літаратурная адукацыя навучэнцаў устаноў сярэдняй спецыяльнай адукацыі – гэта арганізаваная форма педагагічнага ўздзеяння на асобу, якая можа разглядацца як узаемасувязь розных элементаў педагагічнай сістэмы, скіраваных на падрыхтоўку спецыяліста і развіццё асобы і грамадзяніна. Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская дзіцячая літаратура» прафесіянальнага кампанента тыпавога вучэбнага плана па спецыяльнасці 2–01 02 01 «Пачатковая адукацыя» (далей – Праграма) арыентуе выкладчыка на фарміраванне сярод іншых такіх кампетэнцый, як веданне на ўзроўні разумення асноўных літаратурных жанраў, жыцця і творчасці беларускіх дзіцячых пісьменнікаў у кантэксце канкрэтнай гістарычнай эпохі; жанравых асаблівасцяў творчасці беларускіх дзіцячых пісьменнікаў; уменне вызначаць жанрава-стыльвыя асаблівасці літаратурных твораў, аналізаваць творы з улікам іх ідэйна-мастацкай цэласнасці і спецыфікі аўтарскай пазіцыі,

актуальнасці, даступнасці і цікавасці для малодшых школьнікаў, а таксама складаць планы-канспекты ўрокаў, рэцэнзіі на мастацкі твор, анатыцы кнігі, пісаць рэфераты і інш. [3, с. 2–3].

У такім кантэксце важным элементам педагагічнай сістэмы з'яўляецца асэнсаванне літаратурнай спадчыны Я. Коласа. Улічваючы спецыфіку творчасці пісьменніка, вывучэнне названай тэмы мэтазгодна праводзіць па жанрава-тэматычным прынцыпе. Зыходзячы з гэтага, навучэнцам згадваюцца такія паняцці, як «літаратурны род», «эпас», «лірыка», «літаратурны жанр», «аповяданне», «казка», «паэма», «верш», «адухаўленне», «параўнанне», «эпітэт»¹, «гіпербала» і інш. Для замацавання атрыманых ведаў ім прапануецца зрабіць запіс азначэнняў тэарэтычных паняццяў у сшыткі для самападрыхтоўкі або ўзнавіць ужо вядомыя для іх і запісаць азначэнні. Падобная работа, што выконваецца па сістэме перспектывных ліній, прадугледжвае паэтапнае фарміраванне ў будучых педагогаў кампетэнтнай аналізу мастацкага твора з пункту гледжання яго жанравых асаблівасцяў. Важна, каб навучэнцы ўсведамлялі, на якім этапе вучэбнай і працоўнай дзейнасці ім спатрэбіцца гэтыя ўменні і навыкі.

На вывучэнне творчасці Якуба Коласа Праграмай адводзіцца дзве аўдыторныя гадзіны – гэта практычныя заняткі. Пры выкладанні дысцыпліны «Беларуская дзіцячая літаратура» намі выпрацавана сістэма работы, што прадугледжвае пры падрыхтоўцы да практычных заняткаў выкананне пэўнага комплексу заданняў, часам апераджальнага характару [напрыклад, крыніцы 4; 5 і інш.]. На практычных занятках навучэнцам прапануюцца наступныя пытанні для вывучэння і абмеркавання, а таксама практыкаванні да іх.

1. Старонкі біяграфіі Якуба Коласа (1882–1956). Клопаты пісьменніка аб развіцці беларускай нацыянальнай літаратуры для дзяцей.

Практыкаванне 1. Зрабіце да заняткаў апераджальныя заданні, звязаныя з жыццём і творчасцю пісьменніка, якія грунтуюцца на асэнсаванні адпаведнага артыкула ў вучэбным дапаможніку «Беларуская дзіцячая літаратура» [1, с. 78–89] і запаўненні храналагічнай табліцы².

1 У дадзеным выпадку значную дапамогу навучэнцам у працэсе іх тэарэтычнай падрыхтоўкі можа аказаць наступная крыніца: Беларуская дзіцячая літаратура ў тэрмінах і паняццях: дапаможнік / А. М. Макарэвіч, В. І. Караткевіч; пад агул. рэд. А. М. Макарэвіча. – Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2014. – 140 с.

2 Метадычныя матэрыялы да курса (узор храналагічнай табліцы, схемы аналізу мастацкага твора, план напісання анатыцы, рэцэнзіі, спісы мастацкіх тэкстаў для чытання і завучвання на памяць, планы практычных заняткаў, алгарытмы напісання планаў-канспектаў урока, парады па арганізацыі самастойнай работы і інш.) выдаюцца навучэнцам на ўступных занятках па дысцыпліне.

ДАТА	ФАКТЫ ЖЫЦЦЯ І ТВОРЧАСЦІ	ЗАЎВАГІ
------	-------------------------	---------

Асаблівая ўвага звяртаецца на перыяд 1921–1922 гг. – гэта час актыўнага супрацоўніцтва пісьменніка з часопісам для дзяцей «Зоркі». Названае выданне спрыяла станаўленню і развіццю айчынай літаратуры для дзяцей, у ім публікаваліся многія вядомыя аўтары, у тым ліку, і Якуб Колас. Імкненне стварыць новую дзіцячую літаратуру вызначыла для пісьменніка новыя шляхі ў творчасці.

Практыкаванне 2. Звярніцеся да публіцыстычных выказванняў Якуба Коласа пра месца і ролю літаратуры ў сістэме нацыянальнай адукацыі і выхавання, а таксама да артыкула: Глінская, Л. І. З любоўю да дзяцей: Якуб Колас і дзіцячая літаратура // Пачатковая школа. – 2002. – № 7. – С. 29–31. Вылучце на аснове асэнсаванага матэрыялу асноўныя патрабаванні пісьменніка да беларускай дзіцячай літаратуры.

Практыкаванне 3 (высокага (прадуктыўнага творчага) узроўню). Звярніцеся да факсімільнага выдання кнігі «Другое чытанне для дзяцей беларусаў», прачытайце яго, разгледзьце вокладку. Падумайце, які прынцып выкарыстоўвае Якуб Колас пры вылучэнні асобных раздзелаў падручніка, наколькі магчыма выкарыстанне тэкстаў з гэтага падручніка ва ўстановах дашкольнай адукацыі. Абгрунтуйце свой адказ з метадычных пазіцый. Праўнайце «Другое чытанне для дзяцей беларусаў», што ўяўляе сабой хрэстаматыю для вучняў II класа, з сучаснымі чытанкамі для гэтага ж узросту.

2. Псіхалагізм апавяданняў «Страшнае спатканне» (1921), «Чоран» (1921)¹.

Практыкаванне 1. Прачытайце мастацкія тэксты, зрабіце іх літаратуразнаўчы аналіз па папярэдне прапанаванай схеме.

Практыкаванне 2. Вызначце, чаму менавіта псіхалагізм, а таксама лірызм, эмацыйнасць з’яўляюцца канцэпцыйнымі для названых мастацкіх тэкстаў? Пацвердзіце свае разважанні цытаваннем урыўкаў з мастацкіх тэкстаў.

Практыкаванне 3. Ахарактарызуйце ролю мастацкай дэталі (славеснай, партрэтнай, псіхалагічнай, пейзажнай і іншых) у апавяданнях. Якая яе роля ў стварэнні мастацкага вобраза? Прыведзіце прыклады.

Практыкаванне 4. Сфармулюйце ідэю твораў, падмацуйце яе цытатай. Паспрабуйце праілюстраваць апавяданні.

¹ Пры магчымасці можна пашырыць спіс апавяданняў Я. Коласа для чытання наступнымі тэкстамі: «У старых дубах» (1912), «Дзеравеншчына» (1912), «Сірата Юрка» (1914), «Наталька, Джон і муха» (1921).

3. Прырода і дзеці ў вершах розных часоў («На полі вясною», «На рэчцы зімою», «Ручай» і іншыя).

Практыкаванне 1. Падрыхтуйцеся да выразнага чытання твораў.

Практыкаванне 2. Ахарактарызуйце мову вершаў. Звярніце ўвагу на мастацкія тропы (эпітэты, метафары, параўнанні, гіпербалы і іншае) і стылістычныя фігуры (паўторы, супастаўленні, супрацьпастаўленні і іншае). Вызначце, у якіх творах найбольш паказальна выкарыстоўваецца такі прыём, як персаніфікацыя (адухаўленне). З якой мэтай ён выкарыстоўваецца? Як мастацкая выразнасць уплывае на асэнсаванне тэкстаў дзецьмі дашкольнага і малодшага школьнага ўзросту?

Практыкаванне 3. Зрабіце тэзісны канспект наступнай крыніцы: Емяльянаў, А. С. Прырода і поры года ў паэзіі Я. Коласа для дзяцей // Веснік Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П. М. Машэрава. – 2003. – № 2 (28). – С. 83–89.

4. Свет дзіцячай душы ў вершаваным апавяданні «Савось-распуснік».

Практыкаванне 1. Прачытайце твор. Вызначце яго найбольш паказальныя мастацкія асаблівасці. Звярніце ўвагу на насычанасць тэксту дыялогамі. Гэта сведчыць пра магчымасць інсцэніроўкі тэкстаў. Прадумайце, якім чынам можна яе рэалізаваць ў навучальнай устаноўе. Раскажыце, што будуць рабіць героі, якім чынам рухацца, які будзе агульны фон і іншае.

Практыкаванне 2. Ахарактарызуйце сюжэтныя асаблівасці твора. Вызначце элементы сюжэта, асаблівую ўвагу звярніце на кульмінацыйны момант. Падумайце, чаму ў названым творы аўтар пазбягае маралізатарства, дазваляючы дзецям самім прыходзіць да пэўных высноў.

5. Выхаваўчы пафас паэмы-казкі «Рак-вусач» (1926).

Практыкаванне 1. Прачытайце казку. Вызначце, у чым адрозненне паміж апрацоўкай народных казак і стварэннем уласна літаратурных казак.

Практыкаванне 2. Назавіце тыя чалавечыя якасці, што выходзіць з казкі Якуба Коласа. Раствлумачце свой адказ, прывядзіце прыклады.

Практыкаванне 3. Складзіце комікс паводле казкі «Рак-вусач», які можа стаць асновай дзіцячай гульні.

6. Пазнавальнае значэнне паэмы «Міхасёвы прыгоды» (1934).

Практыкаванне 1. Прачытайце паэму, вызначце прататыпную аснову твора.

Практыкаванне 2. Ахарактарызуйце кампазіцыйныя асаблівасці твора. Дакажыце, што менавіта падобны спосаб разгортвання дзеяння найбольш спрыяе дзіцячаму ўспрыманню.

Практыкаванне 3. Размеркаваўшыся на міні-групы, зробіце прэзентацыю асобных раздзелаў паэмы, перш за ўсё тых, што найбольш інфармацыйна насычаны: «Рыбацтва», «Грыбы», «Успаміны аб горадзе».

7. Вобразы дзяцей у паэме «Новая зямля» (1923).

Для выканання гэтага задання рэкамендуецца падзяліць студэнтаў на міні-групы (па 3–4 студэнты), кожная з якіх выбірае той ці іншы дзіцячы вобраз паэмы. Спалборніцтва прадугледжвае работу з тэкстам і адказ на пытанне: якімі вобразна-выяўленчымі сродкамі карыстаецца пісьменнік пры стварэнні вобразаў дзяцей у сваёй творчасці. Перамагае міні-група, што дала найбольш поўны, падмацаваны прыкладамі і па-мастацку выразны адказ.

Пасля вывучэння тэмы «Якуб Колас» мэтазгодна прапанаваць распрацаваць план-канспект і тэхналагічную карту заняткаў з выкарыстаннем твора (па выбары навучэнца) з пераліку тэкстаў пісьменніка, прапанаваных для вывучэння ў пачатковай школе. У 2 класе – гэта вершы «Адлёт жураўлёў», «Песня аб вясне», казка «Два маразы», апавяданне «Прылёт птушак», у 3 – апавяданні «Ясныя дні восені», «Ластаўкі», «Вясна», верш «Зіма», у 4 класе прапануецца верш «Усход сонца».

Таксама з мэтай выяўлення эмацыйнага стану навучэнцаў пасля вывучэння тэмы можна рэкамендаваць напісаць невялікае эсэ «Якуб Колас і дзеці».

Для праверкі ведаў навучэнцаў па творчасці Якуба Коласа мэтазгодна выкарыстаць комплекс тэставых заданняў, у якіх на адно пытанне даецца чатыры варыянты адказаў, і неабходна выбраць адзін правільны адказ.

1. Адзначце гады жыцця Я. Коласа:

а) 1882–1956;	в) 1886–1941;
б) 1883–1971;	г) 1904 – 1979.

2. Назавіце сапраўднае імя і прозвішча Я. Коласа:

а) Іван Фёдараў;	в) Іван Луцэвіч;
б) Канстанцін Міцкевіч;	г) Самуіл Плаўнік.

3. Па адукацыі Я.Колас быў:

а) журналіст;	в) каморнік;
б) настаўнік;	г) не меў адукацыі.

4. Як называўся першы беларускі часопіс для дзяцей, з якім супрацоўнічаў Я. Колас?

- а) Лучынка; | в) Беларускі піянер;
б) Вясёлка; | г) *Зоркі*.

5. Для якога класа прызначана хрэстаматыя Я. Коласа «Другое чытанне для дзяцей беларусаў»?

- а) I; | в) III;
б) II; | г) IV.

6. У апавяданні Я. Коласа «Страшнае спатканне» Тараска крывую бярэзінку палічыў за:

- а) мядзведзя; | в) дзіка;
б) ваўка; | г) лася.

7. У апавяданні Я. Коласа «Чоран» бычка прадалі з-за таго, што:

- а) сям'я пераязджала ў горад; | в) загадаў пан;
б) не было чым карміць; | г) бычок захварэў.

8. Якім мастацкім тропам з'яўляюцца выдзеленыя радкі з верша Я. Коласа «На полі вясною»: Люблю я прыволле // Шырокіх палёў, // Зялёнае мора // *Ржаных каласоў*?

- а) параўнанне; | в) *метафара*;
б) метанімія; | г) *эпітэт*.

9. Якім мастацкім тропам з'яўляюцца радкі з верша Я. Коласа «На рэчцы зімою»: Эх ты, лёд-гвалтоўнік! // Што ты вытвараш? // Ты нашто вадзіцу // *Крыўдзіш і ўшчуваеш?*

- а) *увасабленне*; | в) параўнанне;
б) *эпітэт*; | г) *адухаўленне*.

10. Якім мастацкім тропам з'яўляецца выдзеленае слова з верша Я. Коласа «Ручай»: Між алешын, кустоў, // Дзе пяе салавей, // І шуміць і грыміць // *Срэбразвонны ручэй*?

- а) *эпітэт*; | в) гіпербала;
б) параўнанне; | г) літота.

11. У вершаваным апавяданні Я. Коласа «Савось-распуснік» галоўны герой хоча:

- а) купіць ката; | в) *нацкаваць на ката сабаку*;
б) прадаць ката; | г) *накарміць ката*.

12. У вершаваным апавяданні Я. Коласа «Савось-распуснік» кот знайшоў ратунак:

а) на галаве Антона;	в) на галаве дзеда Паўла;
б) на галаве Савося;	г) на галаве Рудзькі.

13. Што зрабілі рыбы, калі Рак-вусач занудзіўся з аднайменнай казкі Я. Коласа?

а) паклікалі ўрача;	в) склікалі нараду;
б) паклалі яго ў бальніцу;	г) пакінулі ў спакоі.

14. Хто дапамог Раку-вусачу з аднайменнай казкі Я. Коласа выйсці з дэпрэсіі?

а) жыта;	в) чарот;
б) карась;	г) качка.

15. Ехаць у вёску Міхасю з паэмы Я. Коласа «Міхасёвы прыгоды»:

а) паралі сябры;	в) парэкамендавалі ўрачы;
б) прапанавалі бацькі;	г) загадалі камандзіры.

16. Як звалі братоў Міхася з паэмы Я. Коласа «Міхасёвы прыгоды»?

а) Даніла і Юрка;	в) Толік і Валік;
б) Косцік і Валік;	г) Пятрок і Ігнат.

17. Які персанаж паэмы Я. Коласа «Новая зямля» імкнуўся пазбавіцца ад падручніка «Начаткі»?

а) Уладзік;	в) Кастусь;
б) Алесь;	г) Яська.

18. Хто такі дарэктар (паэма Я. Коласа «Новая зямля»)?

а) галоўны на бровары;	в) настаўнік-падлетак, што некалькі гадоў вучыўся ў школе;
б) школьны настаўнік;	г) намеснік ляснічага.

19. Што варыў дзядзька Антоць пляменнікам у раззеле «Дзядзька-кухар»?

а) верашчаку;	в) клёцкі ў бярозавым соку;
б) мачанку з баравікамі;	г) узвар.

20. Суаднясіце назву твора Я. Коласа з яго жанравым і фармальным азначэннем:

А) Рак-вусач;	1) аповяданне;
Б) Новая зямля;	2) паэма;
В) Чоран;	3) верш;
Г) Ручай.	4) паэма-казка;
	5) аповесць.

а) А2 Б4 В3 Г5;	в) А4 Б1 В3 Г2;
б) А4 Б2 В1 Г3;	г) А1 Б2 В3 Г4.

21. Устанавіце адпаведнасць паміж творамі Я. Коласа і іх тэматыкай:

А) На рэчцы зімою;	1) недапушчальныя паводзіны падлеткаў;
Б) Страшнае спатканне;	2) узаемадапамога ў калектыве;
В) Савось-распуснік;	3) характэрнае зімовае прыроды;
Г) Рак-вусач.	4) перавелічэнне небяспекі;
	5) школьнае сяброўства.

а) А3 Б4 В1 Г2;	в) А2 Б1 В3 Г4;
б) А1 Б2 В3 Г4;	г) А5 Б2 В4 Г1.

22. Літаратурная прэмія імя Якуба Коласа прысуджаецца за лепшы:

а) <i>празаічны твор</i> ;	в) драматургічны твор;
б) паэтычны твор;	г) дзіцячы твор.

Такім чынам, сістэма аперэджальных заданняў дае магчымасць навучэнцам спрагназаваць уласны ўзровень сваіх вучэбных дасягненняў і супаставіць іх з крытэрыямі вучэбных патрабаванняў. Прапанаваная метадыка вывучэння тэмы «Якуб Колас» з улікам жанравай спецыфікі спрыяе фарміраванню ў будучых педагогаў навучальных устаноў вучэбных алгарытмаў, уменняў і навыкаў працы з мастацкім творам, улічваючы ўзроставыя асаблівасці рэцыпіентаў і адукацыйныя задачы, якія стаяць перад настаўнікамі. Названыя кампетэнцыі замацоўваюцца ў бліжэйшай перспектыве падчас педагагічнай і метадычнай практык.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1. Беларуская дзіцячая літаратура : вучэб. дапаможнік / А. М. Макарэвіч [і інш.]; пад агульн. рэд. А. М. Макарэвіча. – Мінск: РІПА, 2016. – С. 78–89.

2. Беларуская дзіцячая літаратура ў тэрмінах і паняццях: дапаможнік / А. М. Макарэвіч, В. І. Караткевіч; пад агул. рэд. А. М. Макарэвіча. – Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2014. – 140 с.

3. Тыпавая вучэбная праграма па вучэбнай дысцыпліне «Беларуская дзіцячая літаратура» прафесіянальнага кампанента тыпавога вучэбнага плана па спецыяльнасці 2–01 02 01 «Пачатковая адукацыя» для рэалізацыі адукацыйнай праграмы сярэдняй спецыяльнай адукацыі, якая забяспечвае атрыманне кваліфікацыі спецыяліста з сярэдняй спецыяльнай адукацыяй / склад. І. Г. Лабёнак. – Мінск: РПА, 2014. – 46 с.

4. Шарапава, А. В. Жанрава-стыльёвыя асаблівасці творчасці Станіслава Шушкевіча для дзяцей і асаблівасці яе вывучэння // Куляшоўскія чытанні: матэрыялы Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, Магілёў, 20–21 красавіка 2017 г. / пад рэд. В. М. Шаршнёвай. – Магілёў: МДУ імя А. А. Куляшова, 2017. – С. 78–83.

5. Шарапава, А. В. Вывучэнне творчасці Віталія Вольскага ў кантэксце вучэбнай дысцыпліны «Дзіцячая літаратура»: тэарэтычны і жанравы аспекты // Беларуская літаратура ў культурнай прасторы сучаснага грамадства: матэрыялы Міжнароднай навуковай канферэнцыі да 120-годдзя з дня нараджэння Кандрата Крапівы (Мінск, 3–4 сакавіка 2016 г.) / Цэнтр даследаванняў бел. культуры, мовы і літ. Нац. акадэміі навук Беларусі. – Мінск: Права і эканоміка, 2016. – С. 210–214.

УДК 811.161.3'36

В. М. Шаршнёва (Беларусь, г. Магілёў)

СТЫЛІСТЫЧНАЯ ФУНКЦЫЯ АФАРИЗМАЎ У ПАЭМЕ Я. КОЛАСА «НОВАЯ ЗЯМЛЯ»

Анотацыя. У артыкуле ідзе гаворка пра індывідуальна-аўтарскае выкарыстанне афарызмаў у паэме Я. Коласа «Новая зямля». Разнастайныя паводле паходжання, структуры і спосабаў функцыянавання афарызмы характарызуюцца як неад’емны складнік ідыястылю паэта.

Ключавыя словы: афарызм, афарыстыка, прыказка, прымаўка, стылістычная функцыя, ідыястыль.

Вывучэнне афарыстычнага багацця мовы беларускай літаратуры з’яўляецца адной з актуальных праблем беларускага мовазнаўства. Прычым вывучэнне не толькі аўтарскіх інавацый, як гэта сцвярджае А. Я. Міхневіч у энцыклапедыі «Беларуская мова» [2, с. 61], але і «агульнаўжывальнай, і дыялектнай, і жаргоннай афарыстыкі (найперш з фонду адпаведных прыказак і прымавак, крылатых выразаў), разнастайных афарыстычных рэмінісцэнцый з літаратурных тэкстаў беларускіх і замежных аўтараў, а таксама шматлікіх індывідуальна-аўтарскіх перафразаванняў і перайманняў афарызмаў, у межах як асобных ідыястыляў, так і цэлых гістарычных перыядаў развіцця беларускай літаратуры і літаратурнай мовы» [1, с. 5].

Паколькі афарыстыка зусім маладая філалагічная дысцыпліна, то і тлумачэнне яе даецца далёка не ва ўсіх тэрміналагічных слоўніках і даведніках. Так, напрыклад, паводле В. Рагойшы, «афарыстыка – сукупнасць трапных, яскравых, лаканічных, часам дасціпных выказван-